

Mica — neumna betica.

(Ruska pravljica. — J. B.)

nekem skritem kraju, daleč proč od večjih mest, je bila velika gora, obrastena s temnimi gozdovi. Po globeli izpod gore je tekla reka, in ob njej se je razprostirala večja vas, v kateri so živeli premožni ribiči in trdni kmetje.

Od te vasi je držala samotna steza skozi gozd v sosednjo vas; a ob tej stezi je stala na samoti, sredi gozdne goličave, mala kočica, v kateri je prebivala stara žena, po imenu Mica, a po priimku — „Neumna betica“. Tako so jo imenovali vsled tega, ker je o drugih ljudeh vedno boljše mislila nego o sebi.

Ako je kdo poprosil vaščane kakšne stvari, ki je ne bi radi dali iz rok, tedaj so se navadno izgovarjali:

„Pusti nas na miru; ne nadleguj nas s tem! — Glej, tam na goličavi živi Mica — neumna betica: ona ne izbira, kaj je njej po godu in kaj ne, — njo poprosi . . . gotovo bo ustregla tvoji želji!“

In ljudje so hojevali tja na goličavo prosit Mico vsakovrstnih dobrot. In Mica je vse storila, kar so jo prosili, — če je le mogla; ako pa ni nikakor mogla, da bi ustregla želji, tedaj je prijazno dejala, tolažeč siromaka:

„Potrpi! — Kristus je trpel, in tudi nam je tako vele!“

* * *

Izba, v kateri je prebivala Mica, je bila prav majhna: komaj da se je človek obrnil okoli peči. A vendat sta živela v njej poleg starke še suhoroški deček, Jernejček, pa breznožna deklica Živolečka, ki je posedala dan na dan na svojem stolčku.

Noben teh dveh otrok ni bil v sorodu s staro Mico — neumno betico, temveč oba sta bila tuja; roditelja so razbojniki v gozdu umorili, a deteti so pustili. Vaščani so ju našli ter so jeli premišljevati, kam hočejo ž njima! Nihče se ni hotel usmiliti suhorokega dečka in breznožne deklice, — nihče se ni nadejal od zapuščenih sirot kakšne koristi.

A, ko je bila Mica to zvedela, je dejala:

„To ste mi pravi ljudje! Vi pravite: brez nog, brez rok nam ničesar ne pomoreš; — a piti in jesti jima je vendar tudi treba! Dajte le meni Jernejčka in Živolečko! Zgodi se mi sicer dostikrat, da nimam ničesar za v usta, — pa trije bomo vsaj lažje prenašali gorje!“

Vaščani so se hohotali.

„Beba, brezskrbna!“ so dejali, „ta Mica je res prava neumna betica!“ — in dali so jej Jernejčka pa deklico Živolečko.

A Mica je vzela siroti domov, in živeli so odsihdob pod eno streho.

Drobili in jedli so kruhek, a kadar tega ni bilo, tedaj so bili zadovoljni tudi z mrzlo studenčnico. Mica je prebedela dostikrat vso noč: premožnim kmeticam je predla povescmo in pletla volno; kar pa je prislužila, to je šlo

za moko in sol, a drv in dračja si je nabrala po gozdu. Zakurila je peč, spekla hlebčkov, pa jedla sama ter dajala Jernejčku in Živolečki.

Shajale so se pod večer kmetice pri studencu ter spraševale Mico:

„No, ti Mica — neumna betica, kako shajaš z otročeti?“

„O prav dobro, hvala Bogu!“ je odgovarjala Mica.

„Kaj praviš: dobro? Pomisli, otroka sta vendar pri tebi nesrečna!“

„Aj, prav to je dobro, ženke, da sta siroti, — zadovoljna sta tudi z malim. Ako bi bila bogata in razvajena, tedaj bi ne bila zadovoljna s tem, kar jima morem dajati jaz, reva. A tako sta vendarle zadovoljna.“

Odkimavale so vaščanke ter besedičile:

„To si pa vendar že pomislila, kaj naj postaneta, ko prideta v leta.“

„Naka,“ je dejala Mica, „o tem še nisem premišljevala.“

„Pa kako je to mogoče? Treba je vendar skrbeti tudi za bodočnost!“

A Mica je odgovorila:

„Kaj hasne, če mislimo o tem, česar ne moremo vedeti! Ako dá Bog beli dan, bo dal tudi kruha za svoj božji dan; ponoči pa itak zaspimo na topli pečki!“

„No, to je res!“ so prikimavale žene, „sicer pa sta otroka sila slabotna — morebiti, da prav kmalu umreta . . . na tvojo srečo!“

A Mica je zamahnila z roko, češ:

„Kaj pravite, kaj pravite! Čemu bi smrt klicale! Jaz je ne pustim črez svoj prag, — naj se rajši za durmi posuši!“

Imovite vaščanke pa so se smejale:

„Ej, Mica — neumna betica!“ so se hohotale — „zdaj hoče pa celo še smrt posušiti pred svojim pragom!“

* * *

Mica je hitela k Jernejčku in Živolečki, — dala jima je piti hladne studenčnice ter je pristavila k ognju lonček . . . A žene so še vedno stale ob studncu, gledajoč za starko ter se ji posmihajoč . . .

Iz gozda pa jim je prišantal nasproti siv starček, opirajoč se na bergli.

„Ženke,“ je rekel, „kje je kak živ človek, ki bi me sprejel pod streho, mene, revnega popotnika?“

A ženske so ga hitele izpraševati:

„Kdo pa si ti, človek božji? Kako te zovejo po rojstvu in rodbini?“

Starček je odgovoril:

„Popotnik sem na svetu božjem, a ime mi je Živa Duša. In sedaj lazim po berglah, da bi našel kje prenočišče.“

„Me te ne poznamo,“ so dejale vaščanke, „pa tudi pod streho te ne smemo vzeti, ako ne vedó tega naši možje; a naši moški so hudi pa strogi — prišli bi ter nas ozmerjali.“

„Tako, tako, kakor vidim, se bolj bojite mož nego Boga. Saj veste, da je Bog velel: sprejemajte popotnike in strezite jim!“

„Res je, kar praviš, starček!“ so odgovorile žene. „Me sicer božjo besedo poslušamo ter jo pomnimo, — človeške pa se bojimo.“

Živa Duša pa je odkimala z glavo ter rekla:

„Ej ženke, nikarte si delati skrbi, če se res bojite! Pojdem rajši sam k možem, pa jih poprosim.“

Šel je k moškim, a oni so mu odgovorili:

„Kdo te neki pozna!“ tako so mu dejali. „Morebiti si se samo potuhnil in hočeš vedeti, kje shranjujemo svoje dragocenosti, da bi jih pokazal tatovom . . . Morebiti si tudi poln mozoljev in tvorov, a naše postelje so čiste in tla v naših sobah so snažna. — Pojdi po onile stezi v goro; tam je siromašna kočica in v njej živi Mica — neumna betica, — ona sprejme vsakega pod streho.“

„Hvala vam, gospodarji dobrotljivi!“ je dejal starček Živa Duša ter krenil k stari Mici.

A Mica ga je že izdaleč zagledala skozi okno ter je poslala Jernejčka, naj pokliče siromaka h kosilu.

Jernejček je tekel starčku nasproti ter klical:

„Pridi semkaj, striček! Tetka Mica je skuhala lonček soka, ga lepo osolila, pa zove tebe južinat.“

Starček Živa Duša je pogladil Jernejčka po laséh.

„I kajpak,“ — je rekel, „k vam pojdem! Drogod me itak nikjer nočejo.“

Ko pa je prikrevsal v izbo, je bilo tako tesno, da še sesti ni bilo kam.

A Mica je brž dejala:

„Sedi striček, le sedi, pa jej z otrokoma; jaz bom že stala.“

„Hvala ti tisočera!“ je rekel. „Hvala ti, dobra žena; nisi me vprašala, od kod prihajam in kdo sem, a dala si mi vendar jesti. A sedaj pojdem v gozd; pri tebi je tesno, — ni prostora, da bi legli vsi spat.“

„Kaj praviš, kaj, Živa Duša božja! V gozdu so medvedi in volki, — in ponoči te naj pustim zunaj? Saj bo tukaj vsem dovolj prostora. Viš, Jernejček gre na pečko, Živolečka za pečko, ti pa ležeš tu-le, kjer še ostane največ prostora; jaz si bom že našla svoj kotichek!“

„No pa bodi po tvojem!“ je dejal starček, a sam pri sebi je mislil: „Kje neki bo poiskala sebi svoj kotichek?“

Legel je, pokrival se s svojo cunjasto obleko ter ročno zaspal, ker je bil močno utrujen. Ko pa so bili petelini jeli kikirikati, se je prebudil ter videl, da je Mica še vedno pokonci in da prede kodeljo, nataktnjeno na rogle.

Starček je poškilil na njo z enim očesom ter rekel:

„Ej tetka, še sedaj pokonci? Ali še nisi legla spat?“

A Mica je odvrnila:

„Ne, Živa Duša, prav nič se mi ne drema!“

Starček je zmajal z glavo in dejal:

„No, no, no! Vodil in vodil me je Gospod dolgo po svetu; mislil sem, da me je On že popolnoma pozabil, a naposled me je vendarle pripeljal v ta-le skriti kraj, kjer sem našel pravo, čisto ljubezen. Povej mi ženka odkrito: kaj si posebno želiš na svetu, — in poprosil bom Boga, da se ti želje uresničijo.“

Mica pa pravi:

„Kaj neki hočem, — saj mi ničesa ne manjka! Zadovoljna sem in srečna, a želim samo to, da bi smrt mojega praga nikdar ne prestopila, — ako pa pride k meni, naj bi se za durmi posušila.“

Starček je pokimal in rekel:

„Tako, tako, — zgodilo se bo, kakor želiš!“

* * *

Ko je bil starček odšel, je že potrkala smrt na vrata Micine kočice. Oblečena je bila v svilen haljo, na rami je nosila jekleno koso, v katero so bili začrtani liki človeških kosti, v ustih ji je stala ostudna vrsta črnih škrbnin, a na koščениh rokah ji je visela bela rjuha.

„Pokaži mi,“ je rekla, „svoja tička, mala otročička; prinesla sem jima medenih grozdov in rdečih jabolk.“

Ko je Mica ugledala smrt, jo je brž spoznala ter jej je kriknila:

„Mojima otrokoma je pri meni prav dobro tudi brez tvojih jabolk, poznam te, kar tam na mestu se mi posuši!“

In smrt se je prisušila pred pragom na zemljo ter se ni mogla z mesta geniti; a Mica jo je zaslonila z dračjem, da je ni bilo videti.

Ko se je bilo to zgodilo, so jeli kipeti vzdih in solze iz vseh selišč proti nebu: mogočneži so slabotne zatirali in bili brez milosti, a v svojem srcu niso občutili nikakega strahu. Že prej so bili ljudje hudobni, a zdaj še tembolj, ko je zginila smrt. K Mici je prihajalo toliko uboščkov, kakor še prej nikoli: naposled že ni mogla vsem pomagati, kakor bi bila rada.

In vsi ti nadložni in siromaki so plakali ter milo klicali:

„Smrtička — mamička, kam si se izgubila? Čemu si svet zapustila? Pridi in reši nas sovražnikov naših in zatiralcev brezbožnih . . . Odkar ni tebe, postali so hujši od divjih zveri!“

To pa je Mico zbudilo in vznemirilo.

„Jemnasta, tega sem kriva jaz!“ je dejala. „Jaz, neumnežka, sem hotela popravljati božja dela, — no, in sedaj sem kriva vse te nesreče, ker sem zagovorila smrt, da se je prisušila za vrati.“

Ljudje pa so jadikovali in prosili venomer:

„Ah, mamica, umili se nas in izpusti smrt! Glej, že sto let ni bilo med nami nobenega pogreba; hudobnim prevzetnežem je vzrastel greben, a nas tarejo nadloge in težave, da je groza. Spusti jo belo ženo, da ustavi silne hudobije, — a nas reši križev in težav!“

In Mica je odmetala dračje, za katerim je bila smrt: postala je tanka in suha kakor pajčevina, a njena kosa je bila vsa zarjavela.

„Pojdi, kamor te je Bog poslal,“ je rekla Mica smrti; in ta je švignila kvišku ter zaprhala tja po livadi.

In kmalu je zaklenkal mrtvaški zvon, siromaki so se prekrižali ter se oddihnili, a trdosrčni bogatini so strepetali.

„Mislili smo, da je smrt na večno izginila; a glej, naenkrat je skočila iz dračja kakor jara kača. Škoda, konec je našemu uživanju in gospodovanju.“

A drugi so se prekrizavali ter legali v grob, govoreč:

„Utrudili smo se že; — naše kosti si želé nekaj prgišč zemlje, da se v njej počijejo.“

In smrt je prehodila vso vas za gozdom ter pobrala vse, kar je bilo zrelo za grob, — a med drugimi je pobrala tudi Jernejčka in Živolečko, ki sta postala medtem že stara nad sto let.

A stara Mica je ostala še živa, ter živi, kakor je poprej živela, in dela, kakor je delala nekaj. Tudi vsi tisti so že pomrli, ki so jo nekaj imenovali „Mico — neumno betico“, pa tudi sama je že na to ime pozabila.

In ko je smrt prehodila ves svet, je prišla naposled zopet k Mici ter jo vprašala:

„Kako je tebi ime?“

Ona pa se je trudila, da bi se spomnila svojega imena; toda ni ji hotelo priti na konec, in rekla je torej:

„Ne vem, — res ne vem; moje ime se je bržčas izpremenilo.“

Smrt je jela povpraševati okrog: „Kako je ime tej starki?“ A namesto odgovora, je padel z neba čisti, kakor sneg beli kamen, in na njem je žarelo v ognjenem zlatu ime:

„Ljubezen.“

Ugledavši to ime, je dejala smrt: „Ti nisi moja, — tvojeja imena ni v moji knjigi.“

In dobrosrčna Ljubezen živi še dandanes na svetu.

Domov . . . !

1. Vabilo.

①dkod priletela si, ptičica draga,
Mi semkaj na okence moje,
Povej mi, kam vodijo, stvarica mala,
Zdaj poti nebesne te tvoje?

„Ozri se v daljavo na sinje vrhove,
Na drzne poglej velikane!
Od tamkaj privedle so moje me poti —
Saj tebi pač dobro so znane!

Od tamkaj pozdravljajo srca te blaga
In mesece štejejo, dneve,
Da vrneš se k mamici, sestricam, bratcu,
Radosti prineseš jim nove . . .“

2. Spomin.

Struna moja je vtihnila,
Pesmice zamrle so,
Solzica je porosila,
Grenka solza mi oko.

Solzica je to spomina
Blagega, prejasnega,
Solza to je brata, sina
V dalji osamelega.